

Gert Mulder:

Het inlezen van boeken op de CBB vond ik vanaf dag één een plezierige bezigheid, en dat vind ik nog steeds. Als ik aan een nieuwe titel begin lees ik eerst snel het hele boek om een idee te krijgen wat voor vlees ik in de kuip heb. 's Avonds voor mijn leesbeurt krijgen dan de pagina's die ik verwacht te zullen inlezen een tweede beurt.

Lezen thuis doe ik voor mijn eigen plezier en veel en snel, inlezen in de studio doe ik voor het genoegen van anderen in een tempo van zo'n dertig bladzijden per week en dan beschouw ik mezelf als 'doorgeefluik' van de schrijver. Het verhaal is van hem en niet van mij, en ik ben dus ondergeschikt. Thuis kan ik een sprong van een hoofdstuk of wat maken in een boek, als wat ik lees me niet bevalt, in de studio moet ik alles inlezen, of ik wil of niet.

Omdat Lydia Scheen het CBB cursusboekje Spreken en Luisteren van een nieuw artikeltje wilde voorzien vroeg ze mij iets te schrijven. Dat is een hele opgave, want waar moet je het eigenlijk over hebben? Je wilt toch ook iets schrijven dat niet alleen maar ruimtevulling is maar ook iets te bieden heeft. En zo verschrikkelijk veel ervaring als inlezer heb ik goed beschouwd ook niet want ik ben pas bezig sinds december 2006. Maar wat en hoe schrijf je dan?

Met deze klemmende vraag liep ik een aantal dagen rond totdat er een geschenk uit de hemel kwam: een artikel in de Volkskrant (24 april 2012) waarin Gijs Scholten van Aschat voorleesles gaf. Hij schreef voor de Week van het Luisterboek het geschenk en las het ook zelf in.

Hij zegt dat als hij een masterclass inlezen zou geven dat hij dan de aspirant inlezer 9 aanwijzingen zou geven.

1. **Drink geen koffie.** 'Vooral van koffie met melk en suiker ga je smakken. Houd het bij water.'
2. **Zit actief, kont naar achteren.** 'Zit actief, rechtop, voeten op de grond, kont naar achteren. Lees voor aan je enige publiek, de technicus en de regisseur, ook al kijk je in het boek.'
3. **Vermijd teveel klemtonen.** 'Een zin begint hier en eindigt daar. Dat is één boog met een natuurlijk verloop [...] dat wordt heel anders met overal klemtonen. [...] vermijd ze alsjeblieft.'
4. **Het is geen hoorspel.** 'Het is geen hoorspel, geen toneelstuk, het is een boek. Er moet genoeg

ruimte zijn voor de toehoorder om de voorlezer totaal te vergeten, zodat hij alleen nog het verhaal hoort. Ik hou erg van vlak en sec voorlezen waarbij ik geen mening opdring aan de luisteraar, maar probeer het verhaal zo goed mogelijk tot zijn recht te laten komen.'

5. **Blijf zoveel mogelijk bij je eigen stem.** 'En houd die stem zo laag mogelijk. Dat geeft rust.'
6. **Ontspan.** 'Probeer heel rustig en ontspannen te zijn. Zelf probeer ik altijd mijn handen zo ontspannen mogelijk te houden.'
7. **Wees niet te muizerig.** (In een van zijn luisterboeken komen karakters zoals muizen voor) 'Dan moet je niet heel muizerig gaan praten en dat slechts een beetje aanzetten. Vooral personages die "lang meegaan" in een boek mogen niet te extreem klinken. Daar krijgt iedereen snel genoeg van, ze zitten het verhaal in de weg.'
8. **Stilte is spanning.** 'Stiltes zijn belangrijk. Als er iets heftigs gebeurt, moet de luisteraar daarvan herstellen. Eén seconde is al een flinke stilte. Stiltes maken ook spanning.' Hij liep naar de deur, de deur ging open, en weer dicht.' Maar zo kan het ook: "Hij liep naar de deur, (stilte) de deur ging open, (stilte) en weer dicht." Een heel ander verhaal.'
9. **Adem is alles.** 'Adem zo laag mogelijk. Het helpt om zo te gaan zitten dat je buik helemaal ontspannen is.'

Aan deze waardevolle aanwijzingen, gegeven door een man die zelfs al een Luisterboek Award (groot 2500 euro won) voor zijn vertolking van *De tuinen van Dorr* van Paul Biegel heb ik niet veel toe te voegen. Dit zijn de richtlijnen, en hoe beter de regels van het spel begrepen en toegepast worden, hoe beter het resultaat.

Eén aanwijzing zou ik zelf toch ook nog willen geven:

10. Spreek zo gewoon mogelijk. Al te zorgvuldig spreken maakt het inlezen lastig en het luisteren geen plezierige bezigheid. Er is in het Nederlands vaak verschil in uitspraak van gelijke letters afhankelijk van de omgeving waarin de klank voorkomt.

Vergelijk maar eens:	sto p teken	stro p das
	voe t stoots	voe t bal
	wer k tijd	wer k dag
	lie f tallig	lie f de
	hui s huur	hui s baas
	fini sh foto	fini sh draad

Als je leest wat er staat, lees je niet wat er staat, hoe tegenstrijdig dat ook lijkt.

Krampachtig alle letters hun primaire waarde geven bemoeilijkt het inlezen, maar niet alleen dat, het bemoeilijkt het luisteren. Leg maar eens iemand deze woorden voor en luister naar het resultaat: postkantoor, postzegel, luchtstroom, huiszoeking, afval, hoefijzer, lesuur, pas op, buschauffeur, aankomst, wist je, openbaar, kostprijs, vestzak, borstplaat hoofdpijn, steeds beter, vaststellen. Probeer dan ook eens een letterlijke benadering, en hoor hoe onnatuurlijk dat klinkt.

Ik ben me geleidelijk aan bewust geworden van de rare fratsen die in het Nederlands ingebakken zitten. Vroeger dacht ik dat deze verschijnselen kenmerkend waren voor slecht taalgebruik, van die dwaalweg ben ik gelukkig teruggekeerd. Articuleren is belangrijk, maar het mag niet overdreven

worden.

Aanvankelijk dacht ik dat ik onmogelijk iets zinnigs op papier zou krijgen. Aan het eind van deze tekst ben ik 950 woorden verder en toch wel tevreden met wat op papier staat. Moge de lezer er zijn/haar voordeel mee doen!